

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม
กับการเมืองไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2
ถึงการรัฐประหาร พ.ศ.2500

ผู้เขียน

นายณัฐพงษ์ สกกุลเดี่ยว

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รศ. สายชล สัตยานุรักษ์

ประธานกรรมการ

รศ. ดร. อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์

กรรมการ

ผศ. ดร. เกรียงศักดิ์ เชษฐพัฒน์วนิช

กรรมการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่สอง อันส่งผลต่อการเมืองไทยในช่วงทศวรรษ 2490 และต้นทศวรรษ 2500 เพื่อแสดงให้เห็นว่า กลุ่มคนจำนวนมากในสังคมไทยมีบทบาทสำคัญในการก่อรูปสังคมการเมืองไทยใน “ยุคพัฒนา”

การศึกษาเน้นมุมมองจากพื้นฐานของสังคม อัน ได้แก่ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ซึ่งเมื่อเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลง กลุ่มทางสังคมก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญได้แก่ การปรับตัวของนายทุนต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะกิจการที่ต้องเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ เช่น ธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้จะยอมรับ “ความเป็นไทย” มากขึ้นแล้ว นายทุนชาวจีนยังสร้างเครือข่ายนักธุรกิจที่กว้างขวาง พร้อมกับปรับเปลี่ยนการบริหารองค์กรให้ทันสมัย รวมทั้งมีการนำเอาผู้ชำนาญการเฉพาะด้านเข้ามาทำงาน นอกจากนี้การขยายตัวทางเศรษฐกิจได้ส่งผลให้ “ชนชั้นกลาง” ก่อตัวขึ้นเป็นกลุ่มก้อน คนกลุ่มนี้ไม่พอใจนโยบายเศรษฐกิจแบบทุนนิยมโดยรัฐที่ไร้ประสิทธิภาพและเต็มไปด้วยการทุจริตคอร์รัปชัน ในช่วง

ปลายทศวรรษ 2490 จึงมีการเคลื่อนไหวต่อต้านและวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลจอมพล ป. อย่างกว้างขวาง พร้อมกับเรียกร้องให้ใช้นโยบายทางเศรษฐกิจที่เปิดเสรีมากขึ้น จนมีส่วนทำให้รัฐบาลจอมพล ป. สูญเสียความชอบธรรมทางการเมือง

ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นนี้ ไม่เพียงแต่จะทำให้ “ภาคสังคม” ต้องปรับตัวเท่านั้น แต่ยังเป็นพลังที่ผลักดันให้เกิดการปรับตัวของรัฐด้วย เห็นได้จากการเคลื่อนไหวของกลุ่ม “ขุนนางนักวิชาการ” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย ที่พยายามจะสร้างระเบียบในการใช้จ่ายเงินงบประมาณของรัฐบาลและปรับปรุงการบริหารการเงิน และการคลังให้มีความ “ทันสมัย” และถูกต้องตาม “หลักวิชา” มากขึ้น จนส่งผลให้เกิดความขัดแย้งกับผู้นำทางการเมืองหลายครั้ง แต่ความพยายามดังกล่าวก็บังเกิดผลลัพธ์ที่ชัดเจนขึ้นในปี พ.ศ.2498 เป็นต้นมา จนกลายเป็นพลังสำคัญพลังหนึ่งที่ผลักดันให้เกิด “ยุคพัฒนา” ขึ้นมาในเวลาต่อมา

จะเห็นได้ว่าการอธิบายเศรษฐกิจและการเมืองไทยในช่วงทศวรรษ 2490 ด้วยแนวคิด “ทุนนิยมโดยรัฐ” และการอธิบาย “ยุคพัฒนา” ในทศวรรษ 2500 ด้วยบทบาทของจอมพลสฤษดิ์และสหรัฐอเมริกา นั้นไม่เพียงพอที่จะเข้าใจความเปลี่ยนแปลงสำคัญที่เกิดขึ้นในยุคดังกล่าว เพราะความเปลี่ยนแปลงของสังคมการเมืองย่อมเป็นผลผลิตของพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่มาจากพลังอันหลากหลายและซับซ้อนในยุคก่อนหน้าทั้งสิ้น

Thesis Title	Socio-Economic Change and Thai Politics After the Second World War to the 1957 Coup	
Author	Mr. Nattaphong Sakulleaw	
Degree	Master of Arts (History)	
Thesis Advisory Committee	Assoc. Prof. Saichol Sattayanurak	Chairperson
	Assoc. Prof. Dr.Attachak Sattayanurak	Member
	Asst. Prof. Dr.Kriangsak Chetpatanavanich	Member

ABSTRACT

This thesis aims to study the socio-economic changes that have affected Thai politics from after the Second World War up until the coup of field marshal Sarit Thanarat to show that many groups in Thai society had an important role in the formation of Thai political society in the “Development Era”.

The study emphasizes socially based perspectives especially economic changes as when the economy changes social groups also change. The significant changes are the adaptation of the capitalists to respond to the economic changes which were occurring especially those enterprises related to the modern economic system such as the commercial bank. Aside from more strongly accepting “Thainess”, Chinese Thai capitalists also constructed wide networks of business people as well as adjusting administration of organizations to modernize it. In addition, they (also) imported specialists to work for them. Apart from this economic expansion caused the “middle class” to cluster. The “middle class” were unsatisfied with state capitalism policies that had lost efficiency and were riddled with corruption. Consequently in the late 1950s there was widespread movement opposing and criticizing the government of Field Marshal Phibun Songkhram and

calling for more liberal economic policy to the extent that this had a role in causing the government of Field Marshal Phibun Songkhram to lose political legitimacy.

These economic changes not only caused the “social sector” to have to adapt but were also a force pushing the government to reorganize itself. This can be seen from the movements of “Technocrats,” especially those in the ministry of finance and in the National Bank, to try to create regulations for use of the government budget and to adjust financial administration and treasury affairs to make them more “modern” and more correct according to “academic theory”. This resulted many times in conflict with the political leader but the endeavors achieved clear outcomes from 1955 and become an important force pushing for the subsequent emergence of the “Development Era”.

It can be seen that explaining the economics and politics of Thailand in the era after the Second World War using the “state capitalism” concept and explaining the “Development Era” through reference to the role of Field Marshal Sarit and US policy is insufficient to understand the important changes that occurred in this era. This is because socio-political changes are a product of historical development which always results from multiple complex forces in the previous eras.